

Etterbehandling, ferdigbehandling og sluttbehandling

Hva vil det si at en pasient er utskrivningsklar, og hva er et helsehus? Her defineres noen sentrale begreper i grenseflaten mellom sykehus og kommunehelsetjeneste.

Både i og utenfor sykehus er det et økende fokus på pasientforløp (1). Tradisjonelt tenker man seg modeller hvor pasienter blir syke hjemme, blir innlagt i sykehus og deretter utskrives til eget hjem, ev. via et rehabiliteringsopphold. Imidlertid er pasientforløpene svært ulike: Pasientene blir utskrevet til korttidsopphold i sykehjem, til langtidsopphold, til kommunal rehabilitering i kommunal institusjon, til rehabilitering i eget hjem, til opptrening eller til spesialisert rehabilitering. I Trondheim har det i flere år vært drevet såkalt forsterkede sykehjem i samarbeid med St. Olavs Hospital; den såkalte Trondheimsmodellen, der pasienter mottas til etterbehandling etter sykehusopphold (2–3). På samhandlingsarenaen er det mange begreper som kan bli ulikt forstått av legene.

Etter sykehusopphold

Utskrivningsklar. En pasient er utskrivningsklar når følgende punkter er vurdert og konklusjonene dokumentert i pasientjournalen (4): Problemstillingene(e) ved innleggelsen slik de var formulert av innleggende lege, skal være avklart. I tillegg skal øvrige problemstillinger som har fremkommet, som hovedregel være avklart. Dersom man avstår fra å avklare enkelte spørsmål, skal man redegjøre for dette, og det skal foreligge et klart standpunkt til diagnose(r) med en plan for videre oppfølging av pasienten. I tillegg skal pasientens samlede funksjonsnivå, med endring fra tiden før innleggelsen og forventet fremtidig utvikling, være vurdert. Det skal besørges kontakt med annen relevant spesialisthelsetjeneste ved behov.

Korttidsopphold. I så godt som alle kommuner tilbys pasienter korttidsopphold i sykehjem. Dette er i stor grad avlastningsopphold for pårørende eller vurdering av pasientens omsorgsbehov. I noen sykehjem fungerer korttidsopphold som rehabiliteringsopphold eller for å ivareta spesielle helse- og omsorgsbehov, f.eks. i en terminal fase av livet. Imidlertid har de alle fleste korttidsavdelingene marginal bemanning og kompetanse, spesielt er det lite tilgjengelige legeressurser.

Opptrening. Opptrening er tiltak for å normalisere, bedre eller vedlikeholde kroppsfunksjoner og aktivitetsfunksjoner.

Opptrening kan være vanskelig å skille fra de øvrige tiltakene og vil være en del av inngå som ett av flere tiltak i en rehabiliteringsprosess (5).

Habilitering og rehabilitering. Habilitering og rehabilitering er tidsavgrensede, planlagte prosesser med klare mål og virkemidler hvor flere aktører samarbeider om å gi nødvendig bistand til brukerens egen innsats for å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltakelse i det sosiale liv og i samfunnet (6).

Begreper om behandling

Etterbehandling. Etterbehandling, slik det defineres i Trondheim, er medisinsk behandling, omsorg og rehabilitering utført av helsepersonell, gjerne i et tverrfaglig team, etter at en lege har avklart den medisinske tilstanden, initiert behandlingen og pasientens helsetilstand er stabilisert (3).

Ferdigbehandlet. Leger i sykehus vil oftest likestille «ferdigbehandlet» med «utskrivningsklar». Dette er i og for seg riktig hvis man definerer at dette betyr *ferdigbehandlet i sykehus*. Sentrale helsemyndigheter gir også uklare signaler når man i Forskrift om endring i forskrift om kommunal betaling for ferdigbehandlede pasienter bruker begrepene om hverandre (4). Imidlertid vil en såkalt ferdigbehandlet pasient i de aller fleste tilfeller kreve en videreføring av behandlingen i primærhelsetjenesten eller hos spesialister utenfor sykehus. Begrepet ferdigbehandlet bør derfor ideelt sett benyttes bare når en pasient er definert som fullstendig frisk eller har oppnådd et optimalt funksjonsnivå ut fra aktuell problemstilling.

Ferdigbehandling. Ferdigbehandling innebærer videre oppfølging av pasienter med et fortsatt behandlingsbehov der behandlingen har startet i sykehus (7).

Sluttbehandling. Sluttbehandling oppfattes av mange leger som det samme som etterbehandling i primærhelsetjenesten etter utskrivning frem til pasienten ev. er frisk igjen. For andre leger, også pasienter, oppfattes sluttbehandling som den behandlingen som gis i livets slutfase. Man bør derfor unngå å bruke uttrykket sluttbehandling.

Nye institusjoner

Forsterket sykehjem. Dette er et sykehjem med en høyere bemanning av leger, sykepleiere og fysioterapeuter enn ved et ordinært sykehjem (2,7).

Helsehus. Fra 2008 er det etablert tre såkalte helsehus i Trondheim. Dette er en

Øya helsehus. Foto Carl-Erik Eriksson

type forsterkede sykehjem med styrket tilbud som innebærer økt kompetanse og ressursinnsats både av leger, fysioterapeuter, ergoterapeuter, sykepleiere og andre faggrupper (7, 8). Hovedoppgavene til helsehusene er pleie, opptrening, rehabilitering og etterbehandling.

Helge Garåsen

helge.garasen@ntnu.no

Institutt for samfunnsmedisin

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
7489 Trondheim

Litteratur

1. Hvordan kommer vi fra visjoner til handling? ...og bedre skal det bli! Praksisfeltets anbefalinger for å oppnå god kvalitet på tjenestene i sosial- og helsetjenesten. IS-1502. Oslo: Sosial- og helsedirektoratet, 2007. www.shdir.no/vp/multimedia/archive/00019/IS-1502_19228a.pdf [27.6.2008].
2. Garåsen H, Kaasa S, Røstad T et al. Spesialiserte korttidsplasser i sykehjem – Trondheimsmodellen. Tidsskr Nor Lægeforen 2005; 125: 1503–5.
3. Garåsen H, Windspoll R, Magnussen et al. Eldre pasienter i sykehus eller i intermedieæravdeling i sykehjem. En kostnadsanalyse. Tidsskr Nor Lægeforen 2008; 128: 283–5.
4. Forskrift om endring i forskrift om kommunal betaling for ferdigbehandlede pasienter av 26 nov 2002 nr. 1576. www.lovdata.no/cgi-wift/lides?ldoc=/for/ff-20021126-1576.html [27.6.2008].
5. St.prp. nr 1 (2007–08). Nasjonal strategi for habilitering og rehabilitering 2008–2011. Kap 9, s. 307. www.regjeringen.no/upload/HOD/Vedlegg/Saertrykk_av_Stprp_nr1_kapittel_9.pdf [27.6.2008].
6. Forskrift om habilitering og rehabilitering av 28 nov 2001 nr. 765. www.lovdata.no/cgi-wift/lides?doc=/sf/sf-20010628-0765.html [27.6.2008].
7. Feiring E. Forsterket sykehjem best. Tidsskr Nor Lægeforen 2008; 128: 1498.
8. Eldreplan for Trondheim kommune 2007–2015. www.trondheim.kommune.no/content.ap?thisId=1117627449 [27.6.2008].